

Outsourcing 4.0

Krátký komentář k aktuální kauze polského masa z jatek bez veterinárního dozoru.

Zatímco tento týden začal v Číně nový rok „prasete“, Českou republikou v posledních dnech hýbe trochu jiné maso, a to hovězí z kusů, které byly poráženy na jatkách bez veterinárního dozoru, přičemž přinejmenším od prosince minulého roku bylo jasné, že v rámci „druhé směny“ těchto jatek byla právě bez přítomnosti veterináře porážena nemocná zvířata. Kauza polského hovězího, která je mimochodem jen dalším z celé řady potravinových skandálů našich severních sousedů za posledních deset let, jasně ukazuje, že je skutečně cosi shnilého ve státě polském, a že náprava, která nám je po každé z afér (ať už afér salmonelových, fipronilových nebo těch s posypovou solí) slibována, skutečně nikdy nepřichází.

Chyba je totiž v samotném kontrolním systému, který možná v lepším případě nemá kapacity, v horším případě záměrně přivírá oči. Naproti tomu poměrně rychlý záchyt problémového masa na české straně potvrzuje, že tuzemské kontrolní orgány patří ke špičce v Evropě a jedinou překážkou je tak pro ně špatná spolupráce polských orgánů, které informace poskytovaly často nepřesně nebo pozdě. Jak jinak si lze vysvětlit skutečnost, že reportáž, která kauzu odstartovala, byla v Polsku odvysílána již v prosinci, a že někteří překupníci polského masa byli o závadné šarži informováni dříve než tuzemská Státní veterinární správa.

Proč je právě outsourcing titulem tohoto krátkého zamyšlení? Outsourcing v podnikové ekonomii znamená svěřením určité činnosti jiné společnosti nebo subdodavateli s cílem snížení nákladů na provoz této činnosti. Termín už nicméně natolik zdomácněl, že se používá často i v jiných souvislostech, případně se zaměňuje za termíny jako je outplacing nebo off-shoring, kdy společnost s cílem ušetřit náklady přesune část výroby do zahraničí. A co má outsourcing společného s polským hovězím? Mnohem víc než by se mohlo na první pohled zdát. Maso z jatek, na kterých se porážela nemocná zvířata, se totiž dostalo do řady restaurací, které nenakupují maso přímo od českých výrobců, ale od překupníků. Ti se samozřejmě snaží, tak jak to u překupníků bývá, nakoupit co možná nejlevněji a prodat s co možná největším ziskem. Z masa s pochybným polským rodokmenem je tak mávnutím kouzelného proutku to „nejlepší“ argentinské hovězí, v tomto případě spíš „wołowina argentyńska“. Podobně pak uvažují i obchodní řetězce, které možná nejsou ve změně občanství masa tak kreativní, nicméně rádi používají tak zvané „privátní značky“, za kterými se pak může skrývat jakýkoli dodavatel, což zákazníka, který důvěřuje dodavateli konkrétnímu, může často pořádně zmást.

Outsourcing hrál, i když trochu jiným způsobem, roli i v dalších potravinových skandálech posledních let v jiných státech Evropy. V Belgii nebo Dánsku totiž často vykonávají povinný veterinární dozor soukromé společnosti, na které byly činnosti, které v České republice vykonává Státní veterinární správa, outsourcovány. I z tohoto důvodu tak byli někteří méně a někteří více překvapeni koňským masem v lasagních nebo brazilským kuřecím masem se salmonelou. Primární motivací všech zainteresovaných společností ve všech těchto skandálech byl přitom zisk bez ohledu na bezpečnost. Outsourcing s sebou nese totiž ještě jeden zajímavý fenomén. Tak, aby po cestě co nejvíce subjektů nakoupilo a prodalo se ziskem a na konci řetězce byla konkurenceschopná cena, musí se co nejvíce tlačit na „nejslabší článek“. Tedy toho, kdo samotný výrobek produkuje. Zatímco v případě oděvního průmyslu to jsou často děti někde v jihovýchodní Asii, v zemědělství to jsou zemědělci, kterým do černých čísel alespoň částečně pomáhají dotace. Když už nemohou jít pod výrobní náklady a nechtějí šidit - s přísnými tuzemskými kontrolními orgány to ani není možné - obrátí se odběratel na někoho,

kdo je tuto hranici ochoten překročit. Často se pak ten, kdo je ochoten tuto hranici překročit, nachází za našimi hranicemi, kde jsou kontrolní orgány buď v soukromých rukách nebo pracují se zadáním "pustit všechno".

Když na chvíli ohlédneme od zemědělství a zaměříme se na další případ, který s outsourcingem souvisí, a který tento měsíc rezonoval médií, tedy případ čínské firmy Huawei a užití technologií této společnosti v státních úřadech a zakázkách, které souvisejí se zajištěním státní bezpečnosti, zjistíme, kam až může „králičí díra“ outsourcingu vést. Žádná evropská firma totiž v současnosti není schopna bez použití čínských technologií zajistit provoz zcela zásadních komunikačních uzlů, na kterých je závislá nejenom bezpečnost státu, ale i běžný život jeho obyvatel. To všechno jen pro to, že kdysi došlo v mnoha technologických společnostech k rozhodnutí provést outsourcing, případně off-shoring některých odvětví a s vysokou marží po té levně vyrobené produkty prodávat v Evropě. Dnes zjišťujeme, že čínské společnosti, které vznikly v řadě případů kopírováním evropských technologií, mají proti těm evropským v řadě aspektů náskok. V případě státních zakázek si pak právem klademe otázku, jestli můžeme věřit technologiím, do kterých jednoduše „nevidíme“.

V zemědělství sice ještě není možná takto pozdě, alespoň tedy v produkci hovězího masa, kde jsou tuzemští dodavatelé schopni domácí poptávku do značné míry uspokojit, ovšem za předpokladu, že mezičlánky dodavatelsko-odběratelské vertikály se nebudou chovat jako doposud a zemědělci nebudou nuceni maso, jak je tomu nyní, vyvázet za hranice, kde za něj dostávají adekvátně zapláceno. Zajímavé je, že českým zemědělcům zaplatí ve srovnání s tuzemskými odběrateli lépe už i odběratelé v Srbsku nebo Albánii. V produkci vepřového masa pak už není za minutu dvanáct, ale už nám téměř odbilo. Soběstační jsme jen z 38 % a řada chovatelů vzhledem k dlouhodobě nerentabilní ceně zavírá provozy. Když přičteme tlak různých zájmových skupin například na zákaz poporodních boxů prasnic, které paradoxně zachraňují životy selat, a rozhodnutí některých obchodních řetězců z důvodu používání boxů maso z některých českých chovů neodebírat, nevypadá budoucnost zrovna růžově.

Pomalou se tak dostáváme do situace, kdy na jedné straně řešíme glyfosát, kožešinové farmy, klecové chovy nosnic, porodní boxy prasnic (a kdo ví, co ještě zcela jistě přijde) a mezitím k nám přes hranice vesele proudí zemědělská produkce, která na nějaké naše standardy a debaty příliš nehledí. Rok prasete má podle čínského kalendáře přinést vlnu štěstí a bohatství. Doufejme tedy, že se to netýká jen nejlidnatější země světa, ale také našeho desetimilionového národa. My totiž od začátku roku řešíme zatím jen „wolowiny“, které si v mnohém nezadají se starým Římem těsně před jeho zánikem, kde se se vši vážností vedly polemiky o tom, zda kůň může být senátorem. A propos, zánik Říma začal také outsourcingem. V touze po nekončící územní expanzi se z původně exkluzivního statku „římského občanství“ stal statek inkluzivní, který byl udělován každému, kdo byl ochoten určitou dobu sloužit v legiích. Původní římské obyvatelstvo tak nakonec ztratilo pojem, co to vlastně znamená být Římanem, a říši zmítanou spory nebylo nakonec pro vandaly a další barbarské kmeny problémem rozvrátit. Podobně se nyní chováme my ve snaze o expanzi naší životní úrovně a zapomínáme na vlastní bezpečnost výměnou za dočasné pohodlí. Zkuste si na to vzpomenout, až budete příště do košíku vhadzovat nějakou tu „wolowinu“.

Jan Doležal, tajemník AK ČR

zdroj: <http://www.apic-ak.cz/> - Outsourcing 4.0